

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда түзүлгөнүгөнүгөнү

1961 ч.
И Ю ЛЬ
21
ПАТНИЦА
№ 171 (4961).

Өтсөз 2 көп.

СЭКП-ниң XXII съездизинге алдар кылдыр

МОСКВА. (СЭТА). Чурттуң ховуларының ажыл-ишчилери СЭКП-ниң ам болур XXII съездизинге алдар болдурган күш-ажылчы ээлчегде турупкан. Чурттуң колхозтары болгаш совхозтары хун бурузунде бир миллион болгаш оон-даа хей гектар шөлдүң таразын кезип турар. Июль 15-ке чедир 17,6 миллион гектар тарааны кескен, ол дээрже эрткен чылды ол-ла үезинге ден-нээрже 7,4 миллион гектар хей-дур.

Ажаап алышкын Россия-ның төп чердеринде база калбарган. Воронеж област-тын таразының дөрттүн бир кезин кестинген. Орёл, Тамбов, Калуга областтарда ажаап алышкын калбарган. Москва чоогунун мурнуу районларында тараа бышкан, ажаап алыры эгелзэн. Барыын Сибирьде болгаш Кур чер крайында ажаап алышкын ажылы чоокшулап орат.

КУКУРУЗА, ЧИГИР СВЕКЛАЗЫ БОЛГАШ КАРТОФЕЛДИҢ АЖААЛGAZY

Бистия областың колхозтары болгаш совхозтары бүгү чурттуң көдөзө ажыл-агый ажыл-ишчилери ышкыш ам мал ажылының продукциязын көдөзө ажыл-агыйның бүгү культураларының дүжүттүн улам көвүдөдүр талазы-биле СЭКП ТК-ның январь Шленуунун салган чутула сорулганын шиптирлеп турар. Мал чемнериниң рационнарына чүгө четчир санын кукуруза силосу барда ол соруга чедишкенин шиптирлеттенип болурун областтың муракчы ажыл-агыйларын практиказы көргүзүп турар. Чыл бурд кукурузаның хей ногаан массаны өстүрүп турар муракчы кукурузачылар областа хей. Олар бедик дүжүттери алырычче оруту айтты, оу агаар-бойдуң каныг-даа бадалдарында чедип ап болурун өредип турар.

Кукурузаның бедик дүжүттери өстүрүр төлөөдө, күженишкенин хей ажылдарын чорудар херек. Кукурузаны өй-шаанда база бедик шынарлы ажаары чаагай дүжүттери өстүрүргө шиптирлеп ролду ойнаар дээрин, кукуруза өзү үнүп турар үедө ооң тарылгаларын иликтөөрүн чутулазын муракчы кукурузачылар практика кырынга көргүскен.

Ындыг түрүбже областың дыка хей ажыл-агыйлары кукурузаның үнүштери өзү үнүжө чедир-даа, олар өзү үненишкен даа соонда кукуруза тарылгаларын иликтөөрүн, оң түнелинде кукуруза тарылгалары бок үнүштерге тутуруп чирти бергени илереп турар.

Кукуруза тарылгалары элзэн хей база кукуруза өстүрүр талазы-биле муракчы кукурузачыларын Таңды район тарыттынган кукурузаның чүгө 72 хууун иликтөөр, «Гилдег» совхозта кукурузачы эш Александр Коваленкоң эвеноз 267 гектар шөлгө кукурузаны аңа арга-биле тарып, агрохимиканы каржы-биле үрөөп, оң түнелинде ол участкогун ийн улганышкын-биле иликтөөр аргак болган. «Межегей» совхозтуң малы Сталин аттыг колхозтун кукуруза шөлүгө өттөн турар болгаш тарылгалары мал үрөдөн турар чорук өске-даа ажыл-агыйларда бар. Чигир свеклазының тарылгаларын ажаар ажыл районда дөдү багай тургустунган. Бо талазы-биле «Революцияның чаломыжы», Сталин аттыг колхозтар, «Элетег», «Межегей» совхозтар (удуртукчулары эштер Лушков, Рудин, Балабанов, Пашенко) оңа ховулар, свекла тарылгаларын ажаарының агрохимиктиң негелдерин сатавын, күш-ажылды эки организацияларын хандырайып, тарылгаларын ажаар талазы-биле хыналдын организациязын келген, а партия ранконо болгаш райүүскон ол четпестер-биле эштеп турар.

Чөөн-Хемчик, Бин-Хем, Бай-Тайга, Улуг-Хем районнарың чамдык ажыл-агыйлары кукуруза тарылгаларының иликтөөшкенин чорутуушкан. «Барлык», «Найрал» болгаш өске-даа чамдык совхозтар кукуруза, чигир свеклазының тарылгаларын ажаарының агрохимиктиң кемчелдериниң комплексиниң четпес боттандырып турар.

Кукурузаның бедик дүжүдүн алыр дээш демиселге эң чутула агрохимиктиң кемчел өдүрүгөр арасын ажаап алып кылыр болур. Өдүрүгөр аразы бок үнүштер чок арыг болгаш үдүргей болур журау.

Өдүрүгөр аразына культурация чорударының эргежок чутулазын дугайын огу кукурузачылар ойлор. Ол дугайын агрономнар семинарларга чутулаан, ол дугайын колхозтар, совхозтар удуртукчуларына сагындырып турган. Ындыг түрүбже ол чутула агрохимиктиң кемчел чор болганга эки боттанып турар. Ол хемчег Каа-Хем, Тес-Хем, Өвүр районнарың колхозтарында, ол ышкыш Барыш-Хемчиктин «Барыш» совхозунда болгаш Улуг-Хемин «Улуг-Ала», «11КВ 25 чылы» совхозтарында четпес күтүстенип турар. Оң түнелинде ол ажыл-агыйларда кукуруза тарылгаларында бок үнүштер өөлүгү дөш аажок көвүдөн.

Өдүрүгөр аразын чутга чыгыс катап ажаап алып кылыры-биле кызылгарттынын болбас. Бирги ажаап алып кылышы соонда 10—15 тонна күркенде ийги ажаап алып кылышының мазызыста чорудар херек. Өдүрүгөр аразын ажаап алып кылыр үнүштер чөмүшүн бүдүмдөөрүн аажок хереклеп турар үе-биле капсырлажып турар. Ынчангаш участка бурузунге культурация чорудары-биле кады үнүштерин минералдыг чөмүшүндөгүлер-биле немей чөмүгөр херек.

Колхозтарын, совхозтарын ховуларында тарыттынган чигир свеклазы, картофель ышкыш хөп өдүрүгөр культурулар өдүрүгөр аразын ажаап алып кылыр неген турар. Ынчангаш колхоз, совхоз бүтүрү чигир свеклазының тарылгаларында бок үнүштерин доп-дөдөн чулуп аштары. тарылгалары минералдыг чөмүшүндөгүлерин тегерги, оларның хөрүнүн үдүрүгөр чымчалары чутула.

Картофель бедик дүжүдү дөш өзүлүг демисел херек. Бо чылын областың свеклазының тараан картофель эки үнүп турар. Ооң-биле кады картофель тарылгаларында бок үнүштер көвүдөн. Ынчаарга оң тарылгаларында өдүрүгөр аразын ажаап алып кылыр хемчег хей-хей ажыл-агыйларда багай чорутууну турар.

Кукурузаның, чигир свеклазының, картофельдин бедик дүжүттери чор болганга өстүрүп ап болур арга колхозтарда, совхозтарда бар. Дамык учур чүгө органикакы ажыда. Бир эвес бүгү материалдыг хөрөңгилери, бедик дүжүттер өстүрүр талазы-биле көшөп алган дүжүгүлгөн болгаш билгилери чөп ажылгап, кижилери амылга шын хуваап, олар-биле органикакы ажыл чорудар болза, кукуруза, чигир свеклазы болгаш картофельдин дүжүттери бедик, оларның ийги чымчалары хей болуру чутаажок.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитединге

Эргим эштер! Кыдаттың Коммунистг партиязының үндөзилеттингенден дээр дөртүн чыл болган оон таварыштыр изиг байыры чедиргени дээш, Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитединге болгаш оон үнү-үрү Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының бүгү кеңигүнеринге база совет улуска чүрөктиң ханызыдан өөрүп четтиргенин Кыдаттың Коммунистг партиязының Төп Комитеди партианың бүгү кеңигүнериниң болгаш бүгү мыдат улустун өмүзүзүндө илергейлеп тур.

Кыдаттың болгаш Совет Эвилелиниң ийи партияларының болгаш улустарының аразына сырый каттыжылга база найрал улам ыңай быжыгарын болгаш хөгжүүрүн күзөп тур бис. Эш Хрущевна баштаган Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитединиң удуртулгазы-биле бүгү делегейге тайбың дээш, империализмге удур демиселге, коммунизм тургузуушкунунун хөзөңгө чаа, улам-на улуг чедишкенин берип болурун совет улуска күзөп тур бис.

Кыдаттың коммунистг партиязының төп комитеди. Пекин, 1961 чылдын июль 18.

СОВЕТ-СУДАН ЧУГААЛАЖЫШКЫННАР

Совет Эвилелинге күрүнө аян-чорук кылып чедип келген, Судан Республикасың чөмөктөгү күштериниң Дөди чөмөктөгү даргазы болгаш премьер-министри генерал-лейтенант Ибрагим Аббуд биле совет күрүнө ажылдакчыларының аразына чугаалажышкыннар июль 19-та Кремльде болган.

Чугаалажышкыннарда Судан Республикасың талазыдан чөмөктөгү күштериниң Дөди чөмөктөгү кеңигүнү, хей-нитти ажылдарының болгаш бойдус курлавыларының министри генерал-майор Ахмед Риза Фарид, сад-хө болгаш экономика министри Абдель Маджид Ахмед, даштаны херектер министри Ахмед Хейр болгаш өскелер-даа киришкен. Чугаалажышкыннарда совет тараан ССРЭ-ниң Дөди Советиниң Президиумунуң даргазы Л. И. Брежнев, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүдөлийнниң даргазын бири оралдакчы А. И. Микоян, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүдөлийнниң даргазын бири оралдакчы В. И. Новиков, ССРЭ-ниң Даш-таны херектер министри А. А. Громыко болгаш өскелер-даа киришкен.

Найралдын болгаш бөт-бөдүн бицириниң байдалына эртен чурдалгачы чугаалажышкыннарны чорудууларды Совет Эвилели биле Судан Республикасың аразына кады ажылдакчылар улам ыңай хөгжүүрүн айттыргаларының талазы-биле санал-овалдар солчулганы болган. (СЭТА).

ФРАНЦИЯНЫҢ НАЦИОНАЛ БАЙЫРЛАНЫҢА ХОЛБАШТЫР

ССРЭ-ниң Дөди Советиниң Президиумунуң даргазы Л. И. Брежнев бирде Француз Республикасың президенти генерал де Голль Францияны национал байырларына — Бастилияны алган Хуңгеге холбаштыр телеграммалар солукшан.

Бодунуң телеграмманыңа Л. И. Брежнев болза президентиге болгаш француз улуска изиг байыры чедирги, Совет Эвилели биле Францияның аразында чачыл болган найрал Европага болгаш бүгү делегейге тайбынын болгаш айым чок чорукту божыгыларының эрге-ажыктарына моюн солгар-даа хөгжүүр дээринде иделгени илергейлээн.

Хары телеграмманыңа генерал де Голль байыр чедиргени дээш изин-биле өөрүп четтиришкенин илергейлээн. (СЭТА).

Аныктарның Бүгү-делегей шуулганы

Чер бөмүрүзүнүң анык кижилери июль 25-те аныктарны Москвага ажиттынар Бүгү-делегей шуулганын четкилей манат турар. Ионияның төлөөлери Москвада чедип келген, 91 чурттарын аныктарының болгаш студенттериниң 340 организацияларын төлөөлөр тизкелери орукта чоруп олар ийкезе азы чорутурунга белеткенип турар.

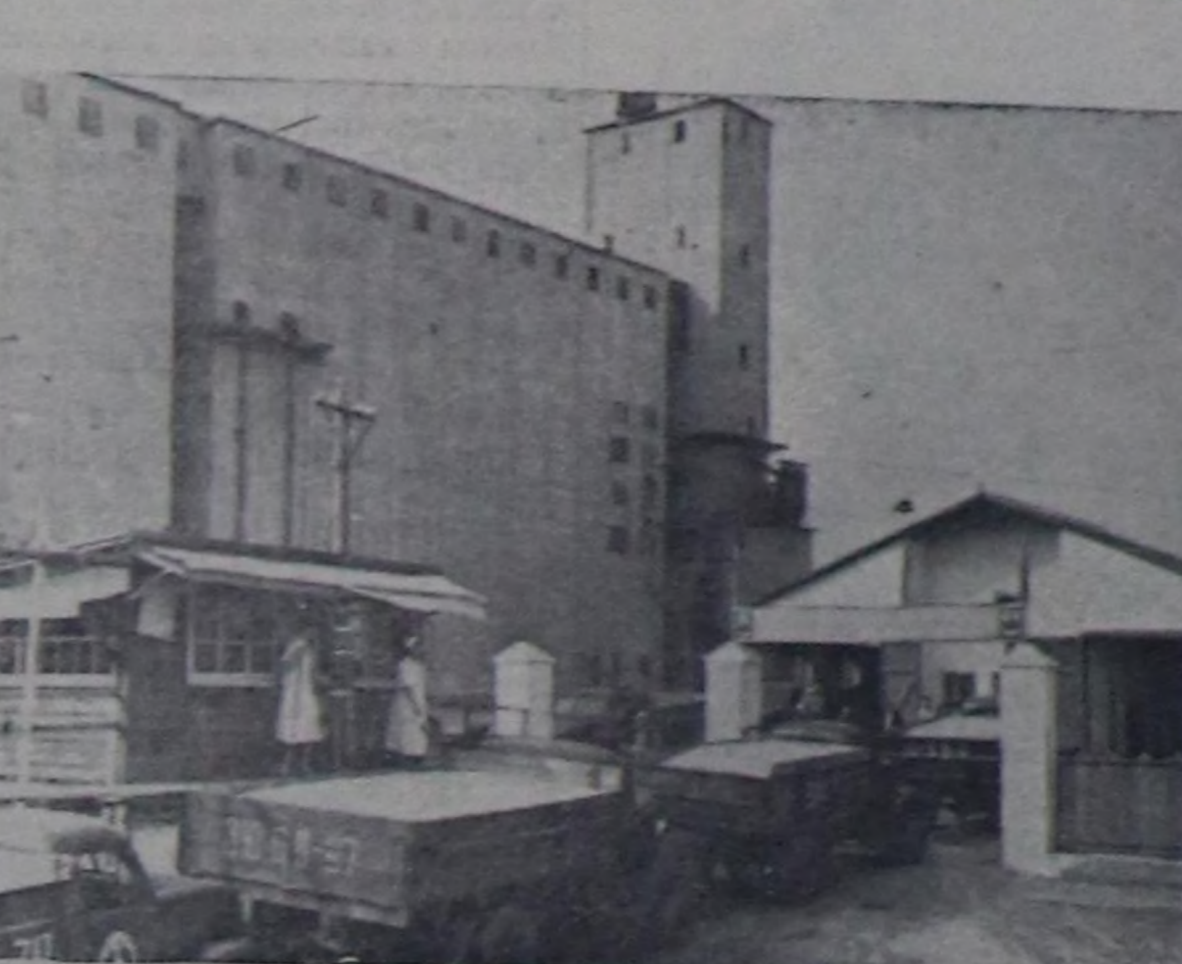
Анык москвачылар аалчылары чыгып, чүрөктүн ханызыдан байдал-биле уткуп алырына, төрөөн хоорайын, оон содун чүдүлгелери, өредиге черлери, азы-бүрү албан черлери оларга көргүзүргө белеткенип турар. Совет болгаш даштаны аныктарың кады кылыр кежээлери районнарга болуп эртер. (СЭТА).

ДЕЛЕГЕЙНИҢ МОСКВАДА КИНОФЕСТИВАЛЫ

МОСКВА. (СЭТА). Москвада кинофестивальга июль 19-та Америка-ның Каттышкан Штаттарының кинематографчылары боттарының киноларын көргүскөн. Америк төлөөлери фестивалдык киржикчилери болгаш москвачылар адын часкаашкыннары-биле уткаан. Төлөөлериң баштыгы Тернер Шелтон «Россия» кинотеатрга чымчалганын чүве чутаалаан. АКШ-тан дашкаар чурттарга кылган, эң эки фильм дээш тысыр америк шаңналды «мөңгүн лауреаттар» дээр комиссияны мурундан «Дурьаалар укуп чорлар» деп кино дөш, совет режиссер М. Калатозовка ол тывыскан. Шаңналды хүлээп ап тургаш, америк өнүктүргө изиг байырын ол чедирген. Америк болгаш совет улустарың аразына найралдын быжыгырыңа иделгени ол илергейлээн.

Миллион-миллион совет кижилерге Франкли Рузвельт АКШ биле ССРЭ-ниң аразында кады ажылдакчылар талалакчызы болганы билдирген болгаш. Ынчангаш, «Кампо-белог хуннуң үнгени» (режиссеру Вилсон Донехью) деп кинону фестивалдык киржикчилериниң улау-биле сонугурааны билдирген. Ол кино — АКШ-тын шыларгай күрүнө ажылдакчызы Рузвельтиниң дугайында чутаалап турар. Ындыг кинона Рузвельтиниң амдыралының эң чутула үезин — оң президентиге турган чылдарын көрүр чөдө күөчүгөн. Мычала-даа ук кинода ол дугайын көргүсөйп турар. Руз-

ЧУРТТУҢ ХОВУЛАРЫНДА

КРАСНОДАР КРАЙ. Кубаның колхозтары болгаш совхозтары чаа дүжүттүн оң-он миллион пуд таразын күрөңгө думаган болгаш саткан. Элеваторларда болгаш тараа хүлээп алыр черлерде ажил булган дүң-хун дургузуна үзүктел чок чоруп турар. Виселнов районда Бурсаковтун тараа хүлээп алыр чери дун-хун дургузуна 2.500—2.700 тонна тарааны хүлээп ап турар. ЧУРУНТА: Бурсаковтун тараа хүлээп алыр черинде тараа чүдүргөн автомашиналарының кээп турары. Фото Е. Шулеповуу.

Үнүш чаагай

Чөөн-Хемчик районда Ленин атты көдөзө ажыл-агый артелиниң нога эвенозунуң ажылы агроном Куула Кызыл ак-сеткилдиг удуртуп тураар эвеноз 32 кижиле ажылдап тураар. Олар бок чазын төрөөн колхозтуң помидорду, капустаны, морковту, огуректи бедик агрохимиктиң ден-нелге таразы, чайгы ажаалдазы көнүч эки хандырганнар. Амгы үедө ол ногаа культураларын үнүш дика чаагай.

Агроном агитатор эш Кууларын удуртулгазы-биле эвенозун кеңигүнери үнелик чаа культуралың — чигир свеклазының 5 гектар шөлүнү бок үнүштерин шөп ботуураарың лап аштааннар. Чигир свеклазының чайгы ажаалдазы эки хандырган түнелинде ол культуралың үнүжү база дика чаагай болуп турар. Агроном кыс чер ажалын бөдүн аргаларына эвено кеңигүнерин өөрөттишкан, оларның ортузунга беседаларын, солун номчулганын хува ботура чорудуп турар. Оон удурткан эвеноз артель баштаар чериниң болгаш партия организациязының эвенолар аразына шилчир вымпелди чаалап алган. М. АРАЧЧАА.

Ажыл хайныккан

Полтава областа тараа культураларының чартык кезинден хөйү кестинген. Эглич чыдып алган тарааны ажаап алышкан, хей-хей механизаторлар ажаап алып кылышкынны бедик нормаларын чедип ап туралар. Грозисск районун Киров аттыг колхозтарда болгаш совхозтардан кээп турар. Хей-хей ажыл-агыйларды хүзүн чачып тараан кызыл-тастың гектар бүтүзүндө 150—180 пуд дүжүтүп ап турар. Сталин областтың Константиновск, Марьинск болгаш өске-даа районнарың көдөзө ажыл-агый артелиниң кызыл-тастың «Мироповская—264», «Безостая» дээр чаа сорттары чашкан черлериниң гектар бүтүзүндө 40—45 центнери ап туралар.

Доннуң колхозтары болгаш совхозтары күрүнени шыгжаырыңга 21 миллион пуд ажыг кызыл-тасты турган. (СЭТА).

Мал чеминге

Ипиттиниң малын чөмөр-биле бүрүн хандырыр — Каа-Хем районунуң «Кызыл туң» колхозунуң ажыл-ишчилериниң мурнууда ам туруп турар кол соргуларын бирөөзи. Хей чымдыг синеңер четкип быжыкыге чедир амылга-зында боду үнүн синеңи кезип, оон-биле салас салып ажады ийи бригада ажаап турар. Оларын Константин Чугаев болгаш Давид Есипов удуртуп турар. Имануул баштайгы он хонунда ол ийи бригада 446 тонна силосту салган.

Бригадалар аразында чарып турар. К. Чугаев удурткан брига-

ТАРАА БЫЖЫП ТУРАП

Ам «Межегей» совхоз бүгү-ле күженишкенин чаагай тарааны дүргө болгаш чидиргө чок ажаап алырыңе улгандырган. Тараа улар оран-саваан болгаш шаңнарын белеткеп, тараа ажаап алыр техниканы септеп турар. 28 комбайннарны белен кылдыр кылгаш, чыскай тургузуу каан. Оон аңгыда он комбайннарны эң кыска хуусада белен ботура деп совхозтуң септектчилери өзүп берген.

Машиналар белеткеп турар кижилери А. А. Рудольф баштап турар. Септектчилериниң аразында чынык калбарган. Төрөөн партиязының съездиниң ажиттынар хунун күш-ажылы бедик көргүзүлгөр-биле уткуурун кижиле бүрүрү орадажып турар. Комбайнерлер Сергей Ашмарин, Владимир Тимков болгаш Иван Доматов олар чарышканынын мурнууда чоруп туралар.

Таңды районда «Совет Россия» колхозтун шөлдеринде чаагай тараалар быжып турар. Ону чогуур өйүндө ажаап алырынын дугайында колхозчулар сагыш салып туралар. Тараа кургадар болгаш урар черлерин бүрүн белен ботураган. Трактор-хову бригадаларында болгаш топ туралда тараа шыжаар черлерин септеп арылаан, склад херекселерин чүрүмчүткан. Тараа кургадар черлерде электри моторларын белен ботураган, электри дамчыдылгаларын, кургадылга агрегаттарын хынап, септеп каан.

Москвада Пушкин шөлүндө чаа, найысылда эң чутула, «Россия» деп кинотеатр ажиттынар. Делегейниң Москвада ийги кинофестивалының фильмнерин ында көргүзүп турар. Фото Л. Велижанкинни. СЭТА-ның фотохрониказы.

Чер болгандан

Улуг-Хем районунуң «10 дугаар Улуг хурал» колхозунуң төвү Бала-Код суурда кижиле эмнегезинде чаа рөнтген ажиттынган. Ол эмнегезиниң эргелекчи, район Советиниң депутаты Тамара Иванова Ковшова удусту ол рөнтгенге негедэ ийи катап шипчип турар.

Оон мурнууда рөнтгенге шипчидер дөш кижилери Шаган-Арыг болгаш Кызыл хоорайларже чорудуп, улуг шүдделге таварып турган. Колхоз төвүнге рөнтген ажиттынганына колхозчу чон өөрүп четтиргенин алдердиш турар.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

С. ЧАЛЗЫП.

Н-шериг кезеңде бот-тывынгыр уран чүдү бөлүмүнүн киржикчилери чокта чаа Өвүр районун Хандагайтыга болгаш колхозтар тыптеринге солун концерттери көргүскүздөн-дөр. Урер хөгжүм оркестриниң күү-сеткилзэн аялгаларын, дайчылар Морозов, Симонов, Ленов, Горлов оларның «Марьяна», «Енисей», «Ынакшылдын ырлары» деп ырларын ырлашканын чон дыка сонугураган.

С. УСПУНДАЙ.

Ол-ла колхозтун № 1 хову бригаданың бригадир эш Намчылоо, дарганнар эштер Конгар, Манда-Хөө олар ситен кезилдизинге хергелээр машина чөмөктөгү септеринге иделкейлиг ажаалдааннар. Олар аят-биле ситен кестирер 4 машиналарын, 3 аят дырбаштарын эки септеринер. Ол ышкыш трактор-биле ситен бөлөр дырбаштарын база септээр. Ол чорук мал чөмүн белеткээринге идиг болган.

А. НЫРГЫС.

Улусчу Кыдаттын транспорту

ПЕКИН. (СЭТА). Сөөлүгү он чылдарында дүргүзүндө Кыдатта темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километрге көзүндө. Бу чылдык аягында республикада 37 муң аягы километр каң магистралдар салынган. Темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган. Темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган. Темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган.

эрге-чагырганын чыдарынын дүргүзүндө Кыдатта темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган. Темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган. Темир оруктарынын нияти узун дүртү он муң аягы километр каң магистралдар салынган.

Гагаринни Польша манап турар

ВАРШАВА. (СЭТА). Польша Улус Республиканын чыдаанын чалааны биле Ю. А. Гагарин бөгүн Варшавага чеде бээр. Октаргайнын алдарынан маалыры-биле умужарынын Польшанын ажилчы чонлары четтикпей манап турарлар. Совет космонавтынын алдап келирин дилден чалаалар чуртун бугу булуңунарынан кээп турар. Чурттуң хосталганынын 17 чыл юнү байыралагына белеткенип, маас-чарас кылдыр шиметтини турар Варшаванын нудумчуларында Юрий Гагариннын портреттери эңдерик апарылаан.

ХЕРЕКТЭЭН БУДУЛДУРУП ТУРАП

ТЕЛЬ-АВИВ. СЭТА-нын корреспондентинин В. Жинкинниң дамчыдып турары болза: Херектөөн Эйхман бугуңгө кеме-буруулар дөш бодунун камчы-салга хуларинде июль 7-ден эгелеш (суббота) болгаш воскресеньедө суд хуралдары болбаан) суд чорудулганынын бугу дөрт хуверини дүргүзүндө ойталып келген. Массалык «уруушкун» гестапонау тулу эңкелген кижилеринге уаар гагарини тургузарына болгаш аажылаарына бодунун киржи турганын, «уруушкун» лагерлеринге кылдып турган кем-херектерге бодунун киржилегини Эйхман херлөөн үлгедилерин истерин будулдуруу операциязынга (005 операция) — чүс-чүс муң «урткен» кижилерин акы-дүм «херлеринден» калып уштурунга болгаш эртердинге бодунун киржи турганын ол база-ла херлөөн. Ук херектөөн бодун «бичим зөрлөчкөгө» кылдыр — «айтыкча» черге кижилер чедире (тодарагалаарга, «уруушкун» лагеринге чедире) транспорттарын каян, кайнап чорутуруу үезин кылдып тургузарын харылап турган шоолдуг өвөс дүжүмөт кылдыр көргүзөрин ордалшан.

Кем-херекти бодунун кады үлгедип турганын элөөн каш кижилерин мунунда эдип берген херектөөн Эйхман ам бодунун тактиказын эскертти берген. Ол бугу-ле чүвени өлгөн кижилерге — гитлерин Германиянын мунундагы баштыгынычче чүүй каар бодан турар. Бодунун үлгедип кем-херектери дөш «обойлу-дурум талазы-биле» бугуруу хуверинде, «а» кижиниң арин-нүрү талазы-биле» бугуруу хуверинде, Эйхман болза мөч «мораль талазы-биле» бугуруу хуверинде турган чүдүлгенин таварышпашан, турар деп бодатылар ордалжып турар. Ол кем-бугуруу дөш харысалга дужаалдарын күсөдип турган кижилерге оонакыр өвөс, а ол дужаалдарын берип турган кижилерге оонакыр деп, ол меделген. «Мөч байддын болза дужаалдар күсөдип турган миллион-миллион кижилерин байдды ыкшаан, база-ла мындыг турган» — деп, ол өдүрүкчү меделген, а мындыг болганда Гитлерден болгаш оң чок кижилерден өске кымын-даа пиндин болбас апар ыкшамайт. Герингтин, Кальтенбрунерин, Риббентропу болгаш эскелерин-даа

Лондонда совет үлетпур делегелези

ЧУРУКТА: Делегележе кирер элжик англичанларнын ээлже манап турары. Фото СЭТА-нын тускай фотокорреспондентини А. Стужиннин.

Ыт-кадын чыггаш, кооперацияга садыңар

Ыт-кады тенниг чадан мияштардан үер, ол мияштарын бедни ийи метр чедип турар. Бо кат бистин областы Бай-Иайга, Барымы-Лемчик, Чөөн-Лемчик, Каз-Хем, Бин-Хем болгаш оон-даа өске районнардыа хей. Ыт-кадын чон шаандан тура-ла эмге берген келген. Ишти араан кижилер ит-кадынны даязын хайбындырып алап ижи чорашан. Чон ону реаматизме ууру база херелген турган.

Ыт-кады үеде ит-кады эм кылырынга херелеттирер деп чүве билинчир болгай. Ыт-кадыда «С» деп витамини кончуг хей. Оң химиктиг анализ тодарагалаарга, мында «С» витамини 4500 миллиграмм хуу, оң бүртүлеринде 250—300 мг хуу болуп турар. Ыт-кадындан 0,04 хуу эфиринг үстерип ап болур бис. «С» витамини ит-кадыда хей болганда, цинканы болгаш оон-даа өске аарыларын болдуруу-биле анаа ууру профилактиктиг хемчегелери чорудурууга оң аажылаар. Ыт-кадыннын составында «А», «В», «Р», «С» витаминнер, лимонут, аблоктуг кислоталар, будуктуг будумедлер бар. Бо каттын үнер үнүстерин коорайларын, суурдарын чагай-чыдылганына херелеп, бажынар чаныгы, кудумчуларга тарып олуртуп, кажан кызып бажы бергенде ит-кадын бодун чымп ап болур.

Чон ит-кадынны чымдазын соок дүшкелек турар үеде чедир чорудар журулау. Чүге дээрге, соой берген

Румын металлургтар

БУХАРЕСТ. (СЭТА). Румын кара металлургиянын Галацада өң улуу комбинатынын тудуушкуну эгелөөн, оң төлөвиле күчүзү чылда 4 миллион тонна хире кая болур. Румыннын паралага агентствонун дымнадып турары-биле алырга, бо чымын узанылга, кудулга болгаш слесар чедирин, а база ол ыкшаан металл конструкцияларын цегип туткан турар. Комбинаттың бирги ээлжэ 1965 чылда аягылага кил-

Бот тускайлаң даштыкы политика дээш

ТОКНО. (СЭТА). Социалист туртар-биле харылааган дугайында айтырынга хамаарышпас даштыкы политиканы чорударынга япон чакыты «Асахи» деп, саидар хамаарышпас бужуа сол кыйгырып турар. Моол Арат Республика-биле дипломаттыг харылааарыны тургузарын чугаалап турар мунуку чүдүлү солун июль 17-ден параш үндүргөн. Ол айтырынга Япония Баттышкан Штаттарын эдербес ужурулг деп, «Асахи» бижээ. Япония болза кайнада чурт-биле, оң «хостуг лагерге» хамаарыш турарындан азы социалист чурттарын санынга кирип турарындан хамаарылга чокра, чогулчалыг дипломаттыг харылааары тургусушкан, бодунун хуурунда хамаарышпас политиказын чорудар ужурау.

Мурнуу Вьетнамда тулчуушкуннар

ЛОНДОН. (СЭТА). Нгодильдевичи эрге-чагыргалар мурнуу-вьетнам улуска удуу дайыны калбарган. Рейтер агентствонун корреспондентини Сайгондан дымчаканы-биле алырга, мурнуу-вьетнам партизаннарын «коммунисттик шарианнарын» (отряды чокта чаа бузаалар) (отряды-девичи паралага Мурнуу Вьетнамда патриоттук шим-

Делегейде хөлээшкени болгаш дүвүрээзинни кым болдуруп турарыл

Төңүзү. Эгези 3-кү артында) АВАНТЮРАЛАРЫН БОЛГАШ ЧӨГӨЭЛЕРНИН МАСТЕРЛЕРИ

Тайбылга уаур империалистерин кол-ла калчарашканы болгаш чоңгөлөри Германия-биле тайбын керээзи чарар болгаш Барын Берлинде байдалды чогулдуур дугайында айтырын долгандыр сөөлүгү недделдара калбарып турар.

Алтынган айтырыгынын талазы-биле Совет Эвилелин сөөлүгү савалдары-биле холбаштыр «атлантика» курьеринин паралагы аажо курулган үнүн. АКШ-а, Англияга, Францияга болгаш өске-даа күрүнерге ССРЭ дээр өске чүд-даа эвөө дайыны савалдар турар-дыр дээр аякы бодалды ол чурттарынын улустарына билиндирини бугу-ле күжү-биле ордалжып турарлар.

Шымдык чүвениң журу мырнай мынды өвөс бодур ийи. Герман керээзи чарып узамдыктар чорукту чок кылдырып барын талазы күрүнерге ССРЭ савалдар турары билиндир болгай, ол узамдыктарыга дээр 15 чылдар иштинде болуп келген чүв-дир. Бир эвөс солгаарды дүлдүлүрүнүн тактиказын үргүлдүр болза, ССРЭ герман күрүнеринин бирээзи-биле — Герман Демократтыг Республика-биле тайбын керээзинге ат салыр ужуруду апарын савандыр турар. Ат салдырынга ГДР-даа белет. Барын Берлин Европанын тал ортузунга чоңгөлөргө болгаш дүвүрээзини одаа болбазын, ычтанаш хостуг коорай болган турарын ССРЭ бооза негеп турар. Ычтанаш ол боозанын чурттарындагы эрге-ажыктарын бүртүк аарымдалаттып турар.

Айтырыгы мынчаар тургузар чорук Барын Германиянын милитаристиче дайнызкар күштеринин катан төртүтүшкунүнү болгаш оларын чөптүтүшкунүнү бугу-ниги тайбын керээзге улам-на ачылдыг бүдүштүр болуп бар чыдарын

Француз республикага удуу Алжирге фашист генералдарына чокта чагай үйезиниче база ол ведомство хиле холун сунган, Конгога болган ханыг үлгедилерден база-ла Рокфеллер, Морганниң банкларынын бодуну чоруткан агенттерини танырымыс дерин хевир-дурузун көрүп болур бис. Ол калчаараан милитардерлер Конгону Катанга болгаш өске-даа районнарын байлактарын идепкейлиг соруп ап турар.

Чогу-на харын АКШ-тың агрессивти хемчегелери байддын чидилелдер дээр чаа ордалжышканына шимтирлиг ролду ойноп турарынын дугайын херечилеп турар чүге чамдык фактылар безин мындыг-дыр. Улустар аразынын дүшкүрлүг чорун кошкардычыне, быжыг тайбыче уланган улустарын оруун харын олар моондактал турар. Коммунист болгаш ажилын партияларын төлөкчелеринин Москва Чөвүлөд хуралынын Меделенин мындыг сестери бо хуверде онаа күштү чагылап турар: «Америк империализм делегей реакциянын кол чөлөнгини болгаш делегейин жандырып, бугу делегейин улустарын дайыны болуп турарынын хой-хой бузурдалегерин сөөлүгү чылдарда делегей болушкунунарын чорудулгасын берген».

Бистин планетавистичи бугу-ле черлеринде тайбыга болгаш хосталга ынакшыдыг миллион-миллион кижилер ол кичээдирин дугайын утпаан. Оортан эргежок чугула тук-недерия бодал алгаш кылып турар. Тайбыг дээр демиселчилерин бирги оудуруларинда кажан кезеде ыкшаан совет кижилер чоруп турар. Делегей болушкунунарын чорудулганы олар үргүлчү хайгааран турар. Бистин социалист улут Герман чуртувустун күчү-шымалы улам-на улут күш-биле быжылаар, улус ажил-агийнны планнарын чедип-киниг күсөдир, тайбыг дайынынын кереметиди хайгаараар болгаш оларын өй-шванда ойтуу шаваар тайбынын ыдыктыг херекчээ хирит холу суварын шенээрге идеятерин үлгедилеринге совет улустуң харызы ындыг болур.

«Күш дөзөриниң» политиканын коргусууда угаан-сарылыны чидирген талаалкылары Совет Эвилелинге хамаарышпас кыжанышканын политиканың империалистерге каян-бир үре-түндөлдөрүн бээр бодолдуруунуң суук чогуна база дагы бузуруу апар. «Боу чөпөк» биле көөртөтканын чала уткан болбай турары болгаш улут херектин негези турары-ла кутгажок деп, июнь 28-те Кремльде болган митингте Н. С. Хрущев чугаалаан — ол көөртөтканын совет кижилерин коргудуп шыдавас болгаш эртен

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕСИ: Кызыл, Шетиникин кудумчу, бажы № 3 ТЕЛЕФОНЫ: редакторун ордалжызын 35-24, пропаганда кидизини 23-54, харысалгалы секретарын болгаш ханысалгалы дежурини 23-35, кедөө ажал-агыл кидизини 25-38, партияг амырал кидизини 37-13, иштик информатив кидизини 20-60, чагай болгаш совет тургусту кидизини 21-27, үлетпур болгаш транспорт кидизини 22-64, бухгалтериянын 31-75, корректорларын 21-47. Солун келбей барганда 32-75 телефонче долгаар.